

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

SERİ B. CİLT V. SAYI II. 1955

AĞAÇ VE ORMAN HAFTASI MÜNASEBETİLE DÜŞÜNCE VE TEKLİFLER

Yazan :

Doçent Dr. Selâhattin İnal

Ormancılık Politikası ve Amenajman Enstitüsünde

I.

İstanbul'un 6. cı bahar ve çiçek bayramı, geçen mayısın yirmisinde güzel, güneşli ve tatlı bir hava içinde törenle açıldı.

Türlü ağaçların, çiçek ve çimenlerin süslediği ve Topkapı Sarayı'nın heybetli duvarlarile yer, yer çevrelediği tarihî Gülhane Parkı, çeşitli eğlenme ve hoş vakit geçirme imkân ve vasıtalarile techiz edilmiş olarak İstanbul halkına bu yıl da sinisini açmış oldu.

Yalnız İstanbullular'ın değil, hemen bütün memleketin ilgisini çeken bu çok yerinde bayramla, İstanbul şehri, güzel bir tradisyon kurmakta ve bunu daha mükemmel bir şekle sokmanın yolunu da tutmuş bulunmaktadır. Zaten bayrama iştirak eden resmî ve hususî müesseselerin ve parkı ziyaret edenlerin, sayıca yıldan yıla artmakta olması da, bu gelişmeyi ve bayramın memlekette yarattığı müsbet reaksiyonu açıkça göstermektedir.

Eskiden pek az kimselerin faydalandığı Gülhane Parkı'nı ve Sarayburnu'nun emsalsiz manzarasını, günlük hayat mücadelesi içinde yorulan vatandaşlara bir neş'e ve eğlence kaynağı haline getirenlere ne kadar teşekkür edilse azdır.

İstanbul'un bahar ve çiçek bayramı, bu sene, İstanbul Orman Başmüdürlüğü'nün bu bayrama ilk defa kattığı Ağaç ve Orman Haftası ile, daha şumullenmiş ve gayesi bakımından da mânalanmış oldu.

Haziran ayının birinci günü, İstanbul Vali ve Belediye Reisi Vekili'nin radyoda yapmış olduğu güzel bir konuşma ile başlayan ve 7 haziranda nihayete eren Ağaç ve Orman Haftası, ruhlarımızda esasen mevcut olan ağaç, orman ve tabiat sevgimizin bir kere daha tazelenmesine hizmet eden hayırlı bir teşebbüs oldu. Bu münasebetle Gülhane Parkı'nın

bir köşesinde hazırlanmış olan orman pavyonunu her gün binlerce kişi ziyaret etti. Bunlar, ağaç ve ormanın, millet hayatının çeşitli safhalarındaki hizmetlerini, pavyonu süsleyen tablolar üzerinde, dağıtılan broşürlerde ve pavyonun yanı başındaki açık hava sinemasının muhtelif kültür filimlerinde gördüler. Yine bu haftanın faaliyetlerinden olmak üzere, her gün radyoda faydalı konuşmalar yapıldı, gazete ve dergilerde yazılar yayınlandı.

Yıldan yıla gelişen ve millete mal olan bahar ve çiçek bayramı gibi, Ağaç ve Orman Haftası'nın da aynı sür'atle geliyeceğinden ve halkımız tarafından benimseneceğinden asla şüphe etmiyoruz. Zira Türk milleti, ağacı ve ormanı ezeldenberi sevmiş, saymış ve hattâ islâmiyeti kabulden önceki zamanlarda yer yer onu kendisine totem yapmak suretile, ilâh mertebesine kadar yükseltmiştir. Türklerin ağaca karşı besledikleri bu sonsuz, sevgi islâmiyetten sonra da devam etmiş ve Türkler kurdukları bütün medeniyetleri ağaçla süslemede, diğer milletlere örnek olabilecek büyük bir ustalık göstermişlerdir. Daha yakın tarihlere kadar İstanbul'un sahip olduğu çiçek, ağaç ve bahçe kültürü ile, Batı memleketlerine örnek olduğu tarihî bir hakikattir. [1].

Ancak son yüzyılı dolduran askerî, siyasi iktisadî ve idarî mahiyetteki türlü olayların ortaya çıkardığı sebep ve zaruretlerle, ormanlarımızın mühim bir kısmı elden çıkmış ve dolayısıyla milletimiz de, ötedenberi beslediği bu sevgiyi tatmaktan mahrum kalmıştır.

Bu yüzdendir ki, ormansızlaşmanın feci akîbetlerini, millî birer felâket halinde ve topyekûn memleket bünyesinde şiddetle hissetmeğe başlamış bulunuyoruz. Daha şimdiden çeşitli orman mahsulleri için Dış Memleketler'e ödediğimiz döviz miktarı, 1947-1952 yılları ortalaması olarak, kâğıt ve kâğıttan maddeler dahil bulunduğu halde, 48 milyon lirayı bulmaktadır. [2]. Diğer taraftan yurdun yarından fazlası halâ, aslında ziraat arazisinin hakkı olan gübreyi ocaklarında tezек olarak yakmakta ve bundan dolayı millî gelir milyonlarca liralık kayba uğramaktadır.

Fakat bütün bunların en tehlikelisi, ormansızlaşma yüzünden memleket su rejiminin bozulması, bereketli toprakların sellerle ve taşkınlarla denizlere taşınması, geride hiç bir şeye yaramayan taşlık ve kayalıkların kalması ve böylece yurdun insan barındırma ve besleme kabiliyetini sür'atle kaybetmesidir. Bir anda yok edebileceğimiz bir ormanın yeniden yetiştirilmesi için 100-150 hatta 200 yıllık bir zamana ihtiyaç olduğu ve yine açılan bir ormanlık sahanın 5-10 sene gibi kısa bir zamanda toprak cevherini erozionlarla kayıp edebileceği, buna karşılık 20 cm. derinliğin-

[1] Alexis, Chencine, (Tercüme: İsmail Eraslan), «Park ve Bahçe San'atı» Orman Genel Müdürlüğü yayınlarından, İstanbul 1946.

[2] İstatistik Genel Müdürlüğü, T. C. İstatistik Yıllığı, 1953.

deki bitki toprağının teşekkülü için 2000 - 8000 yıllık bir zamanın geçmesi lâzım geldiği (3) göz önüne getirilecek olursa, bu husustaki kayıtsızlığımızın, günah ve vebalimizin büyüklüğü kendiliğinden ortaya çıkar. İşte tehlike bu derece büyük ve korkunç olduğu ve tarihte bu yüzden sönen çeşitli medeniyetlerle yeter derecede misâller verdiği içindir ki, bütün ileri memleketler ağaç ve orman konusunda son derece hassas davranmakta ve ormanlarını mukaddes birer varlık olarak korumaktadırlar. Kaldı ki, bir çok milletler, sür'atli nüfus artmasından ve umumî hayat standardının yükselmesinden doğan baskılar altında kalarak, sahibi buldukları mahdut yaşama sahalarını hem koruma, hem de daha verimli bir hale getirme hususunda adeta seferber olmuş vaziyettedirler.

Avrupa Kıt'ası nüfusunun, İsa'nın doğumu tarihlerinde ancak 10 milyon, 1350 tarihlerinde 100 milyon olduğu ve bu miktarın 1914 sıralarında 660 milyona yükselmiş bulunduğu düşünülecek olursa, toprak darlığı sıkıntısının ne derece arttığı kendiliğinden anlaşılır. [4].

Bizim memleketimizde de, 1927 den bu yana nüfusumuzun hemen hemen iki misli artmış olması, artık kuvvetle hissetmeğe başladığımız toprak buhranının ana sebeplerinden birisini teşkil etmektedir. İşte insanlar karşı karşıya buldukları bu çok ciddi istikbâl endişesiledir ki, Dünya'nın bir çok yerlerinde yeni yeni iklimler vücade getirmek ve sahibi buldukları toprakları daha müreffeh ve daha emin yaşama imkânları sağlayan ülkeler haline sokmak istemektedirler. Bu maksatla başvurulmuş ilk çare su ve ağaç olmakta ve ormanın toprağı yağurmadaki, korumadaki büyük hizmetinden istifade edilmektedir. Bu cümleden olarak Fransa'nın, Gaskonya Körfezi sahillerindeki ve Lande'lardaki eksibeleri ve bataklık sahaları ağaçlandırması ve Birleşik Amerika Devletleri'nin 2. ci Dünya Harbinden önce başlayan plânlı çalışmalarile, Tennessee vâdisini islâh etmesi ve bu sayede de Türkiye'nin yedide biri genişliğindeki muazzam bir sahayı verimli bir hale getirmesi, bütün Dünya'nın takdir ve hayranlığını kazanmıştı. [5]. Halbuki son yılların çok daha geniş ölçüdeki tasavvur ve teşebbüsleri, şimdiye kadar yapılanlar: adeta gölgede bırakacak bir büyüklük arz etmektedir.

Nitekim Ruslar Şimâl Kutbu Denizi'ne akan Obi nehrini, 200 - 300 metre genişlikteki ve 930 kilometre uzunluğundaki bir kanalla Aral Gölü'ne akıtmak ve Türkiye'nin üçte biri vüs'atinde bir iç deniz vücade getirmek istemektedirler. 20 milyar metre küplük toprak hareketi, icap et-

[3] Bennet, H. H., «Soil Conservation». Me. Graw. Bill Book co. 1939.

[4] Atlantropa, Zeitschrift für Erdorganisation durch Wirtschaft, Sayı I, 1951 München.

[5] Herman Finer, The T. V. A., Lessons for international Application, Montreal 1944.

tiren bu operasyon neticesinde, Orta Asya'da Mısır'ın 6 misli vüs'atindeki bir sahanın akdeniz iklimine kavuşacağı ve Türkiye'nin dört misli genişliğindeki bir sahada kültür yapmanın mümkün olacağı ve bu sayede Rusya'nın sahibi bulunduğu enerji varlığının da yüzde yüz artacağı hesap olunmaktadır.

Diğer taraftan bir başka proje ile Cebelüttarık'ın kapatılması ve Akdeniz'in Atlas Denize karışan sularının Afrika içlerine akıtılması düşünülmektedir. Yapılan hesaplara göre, bir milyon kilometre kare vüs'atında, yani Türkiye'nin 1,25 misli genişliğinde bir Konga Denizinin vücade gelmesi ve beyaz ırkın yaşayabileceği bir iklimin meydana çıkması mümkün olacak, ayrıca 240 milyon beygir kuvvetinde enerji istihsâli de kabil olacaktır. Bütün bu operasyonlar ağaçlandırma işleriyle desteklenmekte ve başarıların emniyeti, kurulacak vâsi ormanlarla sağlanmak istenmektedir. [6]. Görülüyor ki, su ve ağaç, cemiyet hayatını düzenleyen ve onun emniyetini sağlayan iki ana unsur olarak birbirini tamamlamakta ve toprağın mayası halinde geçmişe nisbetle daha çok büyük önem kazanmaktadırlar.

Son derece mühim olan bu konu, bizde de bazı cephelerile devletçe ele alınmış bulunmaktadır. Temenni ederiz ki, bu büyük ve milli dâva, yakın bir gelecekte bütün şümûlile ve en mükemmel şeklile hal yoluna konulmuş olsun.

Ancak her şeyi, hele ağaç ve orman konusunda her teşebbüsü devletten beklememize, içinde bulunduğumuz vaziyetin artık tahammülü kalmamıştır. Bu bakımdan yurdun her tarafında milletçe harekete geçmemize, resmî ve gayri resmî teşekküllerimizin ve bütün vatandaşlarımızın, devletçe almış ve alınacak tedbirleri desteklememize şiddetle ihtiyacımız vardır. Bu sebeple Ağaç ve Orman Haftası'nın diğer vilâyetlerimizde de ihdâsı ve bilhassa köylümüze mal edilmesi, halkımızın ağaç ve orman sevgisini beslemesi ve umumî alâkasını ayakta tutması bakımından çok faydalı olur.

Aslında memleketimizde orman kanunu gereğince, her yıl yer yer ağaç bayramları yapılmaktadır. [7]. Fakat çok zaman bir günün bir kaç saatine inhisar eden bu bayramlar, beklenen randımanı sağlayamamaktadırlar. Bunun başlıca sebebi, bu alanda müsbet eserler verilememiş olması ve bayramlarda dikilen mahdut sayılardaki ağaçların korunma emniyetinin gelecek yıllar için sağlanmamış bulunmasıdır. Bu yüzdendir ki, bayramlar çok zaman mahdut tesirli merasimler olmaktan ileri gidememektedirler.

[6] Atlantropa, Zeitschrift Erdorganisation durch Wirtschaft, Sayı I. 1951 München.

[7] T. C. Orman Kanunu 1937, 3116; Ek Orman Kanunu 1950, 5653.

İstanbul'un ilk Ağaç ve Orman Haftası, bu seneki mesaisini, daha ziyade kendisini ve gayesini tanıtmaya hasretti. Hiç şüphesiz, gelecek yıllarda gözle görülen ve elle tutulan eserlerle daha verimli bir bayram olarak karşımıza çıkacaktır.

II.

Gelecek yıllarda İstanbul Ağaç ve Orman Haftası'nın çalışmaları arasında yer alacağını sandığım bazı mühim cihetlerin burada açıklanmasında fayda mülâhaza ediyorum. Bunlar ana hatlarıyla şunlardır :

1. Bugün 1,5 milyona yaklaşan nüfusu ile bir Dünya şehri haline gelmiş olan İstanbul'un henüz bir şehir ormanı mevcut değildir. Şehir ormanlarının halkın sıhhatı, neşesi ve terbiyesi üzerindeki müsbet tesirleri ve güzel san'atlara, turistik ve sportif hareketlere gelişme imkânları sağlaması bakımından, vördüğü hizmetleri burada uzun uzadıya izah etmeyi lüzumsuz addediyorum. Kaldı ki, modern cemiyet hayatının, ormanların bu türlü fonksiyonlarına olan ihtiyacı, eskiye nisbetle çok daha artmıştır. Paris, Berlin, Viyana, Floransa vesaire gibi san'at merkezlerinin Dünya ölçüsünde san'atkârlar yetiştirmesinde yanı başlarındaki ormanların büyük ölçüde rolü olmuştur. Bethoven, Johann Strauss, Mozart, Schubert gibi müzik dünyasının dehaları, eserlerinin bir çoğunu Viyana ormanlarında bestelemişlerdir. [8]. Artık fayda ve lüzumunda hiç kimsenin şüphesi olmayan güzel ve büyük bir şehir ormanına, İstanbul'un da şiddetle ihtiyacı vardır.

Yeni bir şehir ormanı kurulması, uzun zamana ve ağır masraflara ihtiyaç gösteren büyük bir iştir. Halbuki İstanbul'un yanı başında ve bir çok İstanbulluların henüz bilmediği ve görmediği bir orman mevcuttur. «Belgrad Ormanı» adile anılan 50.000 dönüm vüs'atindeki bu orman, şehre yakınlığı ve tarihî bentleriyle ideal bir şehir ormanının hemen bütün vasıflarına sahip bulunmaktadır. [9]. Bu ormanın adını «İstanbul Ormanı» na çevirmek, hududunu şehir istikametindeki yeni ağaçlandırmalarla İstanbul'a doğru tevsi etmek, ormanı, gerekli yol şebekesile, zaten o istikamette sür'atle genişmekte olan şehre bağlamak, otel, gazino, lokanta vesaire gibi çeşitli turistik ve diğer sportif tesislerle teçhiz etmek, müstakbel ve modern İstanbul'u bütünleme bakımından üzerinde durulması gereken mühim bir meseledir.

2. İstanbul'un, dünya literatürüne adı geçmiş Taşdelen namile maruf meşhur bir suyu vardır. Bu suyun kaynağı, Üsküdar'a doğu istikametinde

[8] Karl Kobald, Klassische Musikstaetten, Zürich - Leipzig - Wien, 1938.

[9] Vural (Saatçioğlu), Fikret, Belgrad ormanında mesenin silvikültürce tâbi olacağı muamele, ekolojik esaslar ve teknik teklifler., T. C. Yüksek Ziraat Enstitüsü çalışmaları, Sayı 125, Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü, 1940, Ankara.

de 15 kilometre mesafedeki Alemdağ: ormanı içindedir. Yakın tarihlere kadar muazzam meşe ağaçlarıyla hususî bir şöhrete sahip olan bu orman, şimdi ancak kaynak civarına inhisar eden küçük bir ağaçlık haline gelmiştir. Eski Alemdağ ormanlarının bâkiyesi halindeki bu ağaçlığın titizlikle korunması ve eski hudutları içinde genişletilmesi, hem Taşdelen Suyunun istikbâlini emniyet altına alma, hem de bu ziyet parçasının ebediyen elden gitmemesi bakımından çok lüzumludur. Kaldı ki, Alemdağ ormanı İstanbul hemşehrilerine, Anadolu tarafında bir şehir ormanı olarak büyük hizmetlere namzettir. Aynı mülâhazalarla Yakacık, Kayışdağı, Çamlıca'nın ve Adaların da ele alınması yerinde olur.

3. 1936 yılında Atatürk'ün direktifleriyle Floryada küçük bir sahil şehri kurulması için bir plân hazırlanmış idi. Bu plân gereğince şehri ve plâjları rahatsız eden şimâl rüzgârlarından korumak maksadı ile bir orman tesisine karar verilmiş idi. [10]. Nitekim bu orman kısmen de yetiştirilmiş bulunmaktadır. Ancak çeşitli sebepler yüzünden ormanın ikmâli mümkün olamamıştır. Florya ve havalîsinin sür'atle inkişaf etmekte olduğu göz önünde tutularak, bu Atatürk yadigârının tamamlanması bir çok bakımlardan faydalı olacaktır.

4. İstanbul'a, cihanşumûl şöhretini sağlayan, coğrafi özelliğinin en mühim unsuru, hiç şüphesiz Boğaziçi ve Haliç'dir. Atalarımız İstanbul'u ve bilhassa Boğaziçi ve Haliç'i, Kâğıthane, Göksu, Büyükdere vesair çeşitli vâdileri ve tanınmış çayırıları da dahil olduğu halde, bir çok korular, parklar ve çiçek bahçeleriyle süslemek suretiyle adeta cennete çevirmişler idi. İstanbul hakkında yazılmış olan yerli ve yabancı bütün eserler, Boğaziçi ve Haliç'in güzelliğini anlatan metihlerle doludur. Tarihimizin muayyen bir devresinin «Lâle Devri» adı ile anılması boşuna değildir. Fakat esefle söylemek lâzımdır ki, İstanbul'un bir çok semtleri plânsız müdahalelerimiz ve uygunsuz teknik tesislerimizle hayli çirkinleşmiştir. Boğaziçi, türlü depolar ve endüstriyel tesislerle estetik güzelliğinin ve romantik cazibesinin büyük bir kısmını kaybetmiştir. Bütün Dünyanın «Altın Boynuz» diye tanıdığı ve Lâle devrinin bütün şaşaasına sahne olan Haliç ve Kâğıthane şimdi kokudan geçilmez bir bataklık ve yürekler acısı bir harabazar halindedir. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'a gelişinden kısa bir müddet sonra, Haliç'in dolması tehlikesini göz önünde tutarak, Haliç sırtlarında hususî tertibat aldırması, bizler için ne derece ibret vericidir. [11].

İşlediğimiz günâhların en kestirme ve en ucuz kefareti, bütün bu sahaları sür'atle ağaçlandırmamızdır. Vaktiyle yine eşsiz Atatürk'ün işa-

[10] Diker, Mazhar - İnal, S. «Ormancılığımızın Ana Dâvâlarından Ağaçlandırma, Yüksek Ziraat Enstitüsü Dergisi Cilt 5, Sayı I (9), 1945.

[11] Mustafa paşa, Netayicül - vukuat, Cilt I.

ret ettiği Selimiye, Salacak sahilleri de dahil olduğu halde, Boğaziçi ve Haliç'in çıplak kısımlarının bir plân gereğince ağaçlandırılması, bilhassa turistik bakımdan büyük ümitlerle bağlandığımız güzel İstanbul'un hayatı bir zarurettir.

5. Şehir ormanları gibi, şehir hudutları içinde yer alan parkların da halkın sıhhati, dinlenmesi ve eğlenmesi bakımından büyük ölçüde önemi vardır. Nüfusca kesif olan semtlere birer nefes deliği halinde hizmet eden bu parklara, bilhassa apartıman hayatı içinde sıkılan ve kapalı iş yerlerinde bunalan genç, ihtiyar, işçi, memur bütün halkın son derece ihtiyacı vardır. Bu parkların mutlaka muntazam ve hendesi tarhlarla işlenmesine ve türlü çiçeklerle süslenmesine ihtiyaç yoktur. Büyük ve küçük sahalarda halinde tefrik edilecek bu parkların, basit ağaçlıklar şeklinde tertiplenmesi maksada kâfidir. Elverirki şehirli, uzun yollar yürümeğe mecbur kalmadan bu parklara gidebilsin ve orada, gerek beden ve gerekse ruhen dinlenme imkânını bulabilsin.

İstanbul, parkları bakımından, benzeri büyük şehirlere nisbetle çok fakirdir. Park diyebileceğimiz Gülhane ile Yıldız Korusu, eskiden tevarüs ettiklerimizdir. Bunlara kattığımız yeni ve büyük bir parkımız henüz mevcut değildir. Bu parklara benzemeleri ve istikbâlde büyük hizmetler görmeleri bakımından Mithat Paşa Stadyomu ile Hârbiye arasındaki ağaçlandırılmış vâdi gibi, daha bir kaç yeri ayırmamız ve büyük şehir parkları halinde tertiplememiz, gittikçe büyüyen ve nüfusca kalabalıklaşan İstanbul için kaçınılmaz bir zarurettir. Bu tip geniş şehir parkı olabilecek bir saha olması bakımından Şişli ve İhlamur Köskü arasında uzanan, Yıldız ve Maçka sırtlarıyla çevrelenen vâdi, çok müsait bir durum arz etmektedir. Halen büyük bir kısmı gayri meskûn olan bu saha ile şimdiden ilgilenilmesi, geleceğin işini kolaylaştırma bakımından çok yerinde olur.

Bütün ileri memleketlerin büyük şehirlerinde hem de en mütakâsif yerlerde binlerce dönümlük sahalarda kaplayan büyük parklar görülür. İstanbul'u bir taş ve çimento yığını halinden kurtarmak ve bu şehir halkını tabiatın dinlendirici nimetlerinden faydalandırmak ancak şehri bol sayılı parklara kavuşturmakla mümkün olur.

Bu münasebetle şehir içi ve şehir dışı yollarımızın ve meydanlarımızın, resmî ve hususî iş yerlerimizin ve tesislerimizin de ağaç ve gölge bakımından fakirliğine de işaret etmek isterim. Bunlardan başka, diğer memleketlerde Üniversiteler gençliğinin geniş ağaçlıklar içindeki çeşitli spor sahalalarında hemen her türlü spor için imkânlar bulunmasına karşılık, bizim Üniversite gençliğimizin bu imkânlardan mahrum kalmasına da gönül bir türlü razı olmuyor.

Kanaatımızca çiçek ve bahar bayramına katılan ağaç ve orman hafta-

sının, tabii güzelliği, tarihi zenginliği ve coğrafi mevkii de, müstesna özelliklere sahip olan İstanbul şehri için daha çok faydalar sağlaması, mühim addettiğimiz bu ve buna benzer diğer meseleleri başarması mümkün olacaktır.

Bütün bu işler, İstanbul Ağaç ve Orman Haftası daimî Komitesi adile kurulacak karma bir komitenin en az 20 yıl için hazırlayacağı uzun vâdeli bir plân gereğince başarılmalıdır. Komitede İstanbul Vilâyeti ve Belediye Reisliği, Orman Başmüdürlüğü, Ziraat, Nafia ve Maarif Müdürlükleri, Üniversiteler, matbuat ve diğer ilgili resmî ve hususî teşekküller temsil edilmelidir. Plânın gerek hazırlanması ve gerekse kesinleşmesi matbuat vasıtasile umumî efkârın tasvibine arzedilmeli ve ileri sürülecek isabetli mütaleâlardan faydalanılmalıdır. Plânda yer alacak şehir içi sahalarla, işlerin finansmanı, Vilâyet ve Belediyece sağlanmalı, tohum, fidan ve teknik elemanı, Orman Başmüdürlüğüne tedarik edilmelidir.

Yıllık iş plânının gerektireceği iş gücü için, askerî birliklerin, Üniversite gençliğinin ve diğer okul öğrencilerinin seve seve yapacakları yardımlarından faydalanılmalıdır. Ağaçlandırma işlerinin teknik rehberliğini Orman Fakültesi öğrencilerinin memnuniyetle deruhte edeceklerini sanırım. Her yılın ağaçlandırma işleri tam mevsiminde yani bahar ve çiçek bayramından önce yapılmalıdır. Zaten bunda iklim, teknik ve tatbikat bakımından da zaruret vardır. Ağaç ve Orman Haftasında ve bu münasebetle tertiplenecek merasimlerde o yıl yapılmış olan işler halka duyurulmalı ve müsbet eserler halinde ortaya konmalıdır. Bu suretle umumî efkâr, yapılmış ve yapılacak olan işleri takip edebilmeli ve benimsemelidir.

İşte tesbit edilen böyle bir plân gereğince bu hizmetleri başardığımız takdirde, ağaç ve orman haftalarımız gerçekten birer tören olacak ve İstanbul şehri de her yılın yeni bayram libası içinde yıldan yıla güzelleşecektir.

Bibliyografya

1. — Alexis Chenchine, (Tercüme: İsmail Eraslan), Park ve Bahçe San'atı, Orman Genel Müdürlüğü yayınlarından, İstanbul 1946.
2. — Atlantropa, Zeitschrift für Erdorganisation durch Wirtschaft, Sayı I, 1951 München.
3. — Bennet, H. H. Soil Conservation, Mc. Graw Bill Book co. 1939.
4. — Diker, Mazhar, İnal, Selâhattin, Ormancılığımızın ana dâvalarından ağaçlandırma, Yüksek Ziraat Enstitüsü Dergisi, Cilt 5, Sayı I (9), 1945.
5. — Herman Finer, The T. V. A., Lessons for international Application, Montreal 1944.

- 6.— İstatistik Genel Müdürlüğü, T. C. İstatistik Yıllığı 1953.
- 7.— Karl Kobald, Klassische Musikstaetten, Zürich - Leipzig - Wien, 1938.
- 8.— Mustafa paşa, Netayicül-vukuat, Cilt I.
- 9.— Orman Kanunu 1937, No. 3116; Ek Orman Kanunu 1950, No. 5653.
- 10.— Vural (Saatçioğlu), Fikret, Belgrad ormanında meşenin silvikültürce tâbi olacağı muamele, ekolojik esaslar ve teknik teklifler., T. C. Yüksek Ziraat Enstitüsü çalışmalarından, Sayı 125, Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü, 1940, Ankara.